

Regeringskansliet, Klimat- och
näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.cks.remissor@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över remiss av Naturvårdsverkets skrivelse Åtgärder för att öka materialåtervinningen av avfall, KN2023/02730

Er beteckning: KN2023/02730

Sammanfattning

Länsstyrelsen Östergötland är i stort positiv till Naturvårdsverkets skrivelse men lämnar här några synpunkter.

Problematik med PFAS i pappersförpackningar bör belysas.

Författningsförslaget om "Brännbart avfall" bör förtydligas.

I skrivelsen nämns nya begrepp som kan vara förvillande med tanke på miljöbalkens begrepp, och det skulle kunna innebära svårigheter inom tillsyn och prövning om det inte finns tydliga definitioner och vad som faktiskt skiljer de nya och befintliga begreppen åt.

Om viss avfallsplanering ska läggas på regional nivå bör ökade kostnader för Länsstyrelserna också tas med i övervägandet. Utökat ansvar skulle kräva en ökad tilldelning av resurser till myndigheten.

Allmänt

I resonemangen om att material som innehåller särskilt farliga ämnen kan göra att materialet inte är tillåtet eller lämpligt att använda vid tillverkning av nya produkter redovisas plast, textil och läder. Det saknas dock resonemang om till exempel pappersförpackningar som är behandlade med kemikalier som innehåller PFAS för att vara vätskeavstötande. För att få "rena" cirkulära system så behöver det särskilt uppmärksammas att det är inte tillräckligt med förbud att använda vissa farliga ämnen vid tillverkning av produkter om den råvara som framställt genom materialåtervinning eller återtillverkning innehåller farliga ämnen. Det är viktigt att Sverige driver dessa frågor inom EU och att

fortsatta utredning tar upp denna fråga för att hitta hållbara lösningar på detta problem, både på kort och lång sikt.

Avsnitt Naturvårdsverkets författningsförslag

Brännbart avfall

Förklaringen till begreppet brännbart avfall i avsnitt 4.3.1 är inte lätt att koppla till 3 kap. 12 § avfallsförordningen, vilket också framförs i skrivelsen. De avfallskoder som anges kopplar till avfallsanläggningar och ger i sak ingen ledning för enskilda avfallsinnehavare.

Länsstyrelsen Östergötland anser att förslaget ”brännbart avfall som är lämpligt att förbereda för återanvändning eller materialåtervinna” kan göra det svårt att förstå vad det faktiskt innebär för den enskilde om vad som ska sorteras ut.

Detta förslag ställer stora krav på information så att alla har möjlighet ”att göra rätt”. De enda typerna av avfall som tas upp i skrivelsen är trä och stoppade möbler så det är svårt att bedöma vad författningsförslaget innebär för avfallsinnehavaren.

Avsnitt Naturvårdsverkets åtgärdsförslag

Förbättra förutsättningarna för reparation, återtillverkning och återbruk

Avsnitt 4.8 Länsstyrelsen vill i detta sammanhang påpeka att företag som utför reparation, återtillverkning och återbruk kan användas för dumpning av avfall och att det är viktigt att vara medveten om denna problematik. Det behöver vara klarlagt hur det kan säkerställas att syftet faktiskt uppfylls i det enskilda fallet/enskilda företaget.

Idag finns i miljöprövningsförordningen koden C 90.29 (paragraf 29:47) som omfattar att yrkesmässigt förbereda avfall för återanvändning. Det kan dock konstateras att alla inte har kunskap om vad ”förbereda avfall för återanvändning” faktiskt betyder i det här sammanhanget. Enligt 15 kap. 6 § miljöbalken innebär det att ”kontrollera, rengöra eller reparera något som är avfall så att det kan användas utan ytterligare behandling”. Återanvändning innebär enligt 15 kap. 2 § miljöbalken att en produkt eller en komponent som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som den ursprungligen var avsedd för. I princip innebär det att avfallet efter

2024-02-15

18715-2023

”förberedelsen” alltså ska användas till det som det var innan det blev avfall.

I Naturvårdsverkets skrivelse för åtgärder för att öka materialåtervinningen av avfall nämns nya begrepp som kan vara förvillande med tanke på miljöbalkens begrepp och det skulle kunna innebära svårigheter inom tillsyn och prövning om det inte finns tydliga definitioner och vad som faktiskt skiljer de nya och befintliga begrepp åt.

Återbruk knyter ju an till återanvändning på det sätt att återbruk torde innebära att det är en produkt och inte ett avfall som är aktuellt att återbruka. Återbruk i detta sammanhang kan behöva definieras för att klarlägga om det avser produkter eller avfall.

Begreppet återtillverkning är otydligt då det i skrivelsen kopplas till både avfall och något som benämns uttjänta produkter (avsnitt 4.8.1 och 7.1.6). Avsnitt 4.8.1 ”Återtillverkning (remanufacturing) innebär att använda uttjänta produkter som råvara för att tillverka nya produkter, vilket bidrar till att förlänga den aktiva livslängden av materialet”. Avsnitt; 7.1.6 ” Återtillverkning innebär att råvaran utgörs av redan tillverkade, uttjänta produkter”.

Frågan är vad som avses med uttjänta produkter? Är det avfall eller en produkt? Varför används inte begreppet avfall i det som liknar en definition? Är återtillverkning när det tillverkas en produkt av ett avfall som har genomgått materialåtervinning? Alltså är återtillverkning inte en behandling av avfall såsom till exempel materialåtervinning som definieras i 15 kap. 6 § miljöbalken såsom att upparbeta avfall till nya ämnen eller föremål som inte ska användas som bränsle eller fyllnadsmaterial.

Innebär till exempel tillverkning av papper från returpappermassa och tillverkning av sopsäckar av återvunnen plast (plastpellets) en återtillverkning? Det finns ett tydligt behov att definiera begreppet återtillverkning, vilket också anges i skrivelsen.

Viktigt med tydliga definitioner av begrepp för att det som faktiskt är avfall inte ska dumpas och det är möjligt att bedriva tillsyn utifrån miljölagstiftningen. En otydlighet i begreppen och otydlighet vad som gäller för tillsynen öppnar vägar för avfallsbrottslighet.

Ekonomiska styrmedel

Utredningar för vilka ekonomiska styrmedel som krävs för att förbättra förutsättningarna för reparation, återtillverkning och återbruk är positivt. Länsstyrelsen skulle vilja belysa ett exempel på ekonomiskt styrmedel i sammanhanget, och då som exempel se över differentierad moms, som skulle gynna såväl företagaren som incitament för den enskilde konsumenten att reparera i stället för att slänga och köpa nytt.

Ett ökat stöd till kommunerna från nationell och regional nivå

Avsnitt 4.9 Länsstyrelsen instämmer i att det kan behövas stöd till kommunerna både för informationsinsatser och för att uppfylla lagstiftningen i övrigt. Kommunerna tar ut kostnaden från avfallskollektivet (taxekollektivet), alltså till exempel det enskilda hushållet. Det kan därmed behövas ett statligt stöd som förebygger att orimliga kostnader tas ut från avfallskollektivet (taxekollektivet).

Det finns åtgärdsförslag som behandlar att Länsstyrelsen skulle kunna få ett utökat ansvar för viss avfallsplanering på regional nivå. Länsstyrelsen vill i detta sammanhang framhålla att ett sådant utökat ansvar skulle kräva en ökad tilldelning av resurser till myndigheten.

Avsnitt Handlingsalternativ som rör förbränning

Kommentar till Naturvårdsverkets resonemang om att förhindra att avfall skickas till förbränning i avsnitt 7.2.3. I sammanhanget vill vi lyfta vikten av att förhindra bränder på avfallsanläggningar. Bränder på avfallsanläggningar är inte ett helt ovanligt problem. Denna förbränning är såklart helt utan reningstekniker som finns på förbränningsanläggningar och leder således till direkta utsläpp. Därav bör det finnas ytterligare krav och konsekvenser vid en eventuell avfallsbrand som: ökade krav på förebyggande åtgärder, övervakning och kontroll samt införa miljöstraffavgifter för avfallsbränder.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor på telefon 010-223 50 00 eller via e-post ostergotland@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 18715-2023 i ämnesraden för e-post.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Ann Holmlid med miljöskyddshandläggare Helene Rask-Lantz som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Kristina Nyhlén, enhetschef miljöskyddstillsyn, Nina Eskilsson, miljöskyddshandläggare, enheten för miljöprövning och Joakim Svensson biträdande enhetschef enheten för energi, klimat och regional tillväxt medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.